

רבינו הננאל

טפחים. אם יש משפת חקק ולכותל ג' טפחים [פסול] פחות מיכן כשרה ולא דומה לדופן עקומה דלא מיפסלא אלא בד' אמות דלגבי הדופן עקומה הדופן מיהא איתיה ולקורביה הוא דבעינן הלכך עד ד' אמות כעקומה חשיבין לה אבל הכא דלית לדופן ולשוי לדופן קאתי פחות מג' טפחים כלבוד דמי וכשרה ג' טפחים פסולה (הלכך עד ד' אמות כעקומה חשיבין לה). אבל היתה גבוהה מכ' אמה ובנה עמוד מאמצעיתה גבוה עשרה טפחים ויש בה הכשר סוכה סבר אביי למימר גוד אסיק מחיצתא. כלומר הבן בלבבך כאלו חתכתה והעלית מחיצות מזה העמוד ודחה רבא ואמר בעינן מחיצות הניכרות וליכא. תנו רבנן נעץ ד' [קונדיסין] וסיבך על גבן. ר' יעקב מכשיר וחכמים פוסלין ואסיקא אליבא דרב הונא פליגי באמצע הגג והוא הדין על שפת הגג. ר' יעקב סבר גוד. פירוש משוך מלשון ימשכו ומתרגומין ונגידו כלומר משוך אסיק למחיצתא כדאמרן לעיל ורבנן סברי לא. (א) והאי דפליגי בארץ ודייקין מינה באמצע הגג פליגי להודיעך כחו דר' יעקב דמכשיר דלעולם כח ההיתרא עדיף ליה. פירוש קונדיסין. קורות של עץ כגון עמודין (הן) ואם הם עבים שאם יחקקו יש בהן טפח לכאן וטפח לכאן וכשתעמידהו בזוית סוכה נראה טפח ממנו לרוח אחרת וטפח לרוח אחרת הסוכה נידון כשתי דיומדין. פירוש בלשון יין קורין לשנים דיו נמצא פיי דיומדין ב' עמודין כלומר ב' פסין של טפח טפח עומדין: ת"ר נעץ ד' קונדיסין וסיבך ע"ג. ר' יעקב אומר ואין כל שאילו יחקקו ויחלקו יש בהן טפח לכאן נידון משום דיומד שהיה ר' יעקב אומר דיומדי סוכה טפח וחכ"א עד שיהו שתי הפנות כהלכתן ושלישית אפי' טפח ופשוטות הן: פיסקא ושאינה גבוהה עשרה טפחים. אתמר רב ור' יוחנן ור' חנינא ואמרי לה רב חביבא מתנו כוליה סדר מועד כל כי האי גוונא זוגא (והוא חלופי) חלופי ר' יוחנן ועיל ר' יוחנן ארון ט' טפחים וכפורת טפח הרי עשרה וכתבי ונועדתי לך שם. כלומר כיון שמצאנו כי הארון יש בו עשרה טפחים וכתבי השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם נמצא למעלה מארון רשות אחרת:

חשק שלמה על ר"ח
(א) נ"ל דל"ל והאי דפליגי צנחמא אחרימי נעץ צלך דייקין מינה.

ד: סוכה

פרק ראשון

סוכה

(א) [מוספת] פרק א', (ב) שנה נד: מגילה ז', (ג) שנה כב עירובין ד: (ד) שנה כו: (ה) ע"י תוס' ד"ה אבל, וע"ע ערוך לנר, (ו) י"ט: (ז) שבת ו ע"א.

גליון הש"ס

גמ' לימא תיהו תיובתיה דר"ה בתרתי. נעץ זה לקמן 77 ע"א גיטין 77 מה ע"ב:

תורה אור השלם

(א) ונועדתי לך שם ודברתי איתך בעל הפתח מבין שני הכרבים אשר על ארון העדת את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל: [שמות כה, כב]

ליקוטי רש"י

מתנו בבבלי סדר מועד כ"ב כי האי זוגא. ארבעתן יחד [שבת נד:]. שהזכרה שם זוג זה של ארבע חכמים הללו חלופי רבי יוחנן ומכילסין רבי יוחנן [מגילה ז:]. ארון תשעה וכפורת טפח. ארון גובהו טפחים דכתיב (שמות כה) ואמה וחצי קוממו, וכפורת טפח הכי עשרה, וכתיב ודברתי איתך מעל הכפורת ומינא צדק קמא דסוכה (דף ה.) רבי יוסי אומר לעולם לא ידעה שכינה למטה מעשרה דכתיב השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, ולמטה מעשרה טפחים חשיב ארון דכתיב ודברתי איתך מעל הכפורת אלמא עשרה הוי מחיצה דלמעלה מעשרה לא חשיב ליה רשות תחתיה אלא רשותא אחרימי [עירובין ד:]. הרי באן עשרה. גובה מן הקרקע הכי שהקצ"ה משרה שכינתו בעשרה טפחים סמוך לקרקע, ועוד צאורך הכפורת נאממה וחצי [סנהדרין ז:].

הגהות וצינונים

(א) ג' הערוך קונדיסין בטיית (גליון): (ב) בכת"י א' ור"ג אמר באמצע הגג מחיצות אב"ע על שפת הגג ד"ה בשרה מיתבי נעץ וכו', עיין רא"ש ר"ן ומגיד משנה שכן גרסו רב שרידא גאון והרמב"ם ול"ג האיבעיא (וע"ע ח"י הגר"ח ובגלינות חזו"א שם): (ג) בדפוס' בגון לסנוף: (ד) [ע"י] רש"א מ"ש על רש"י דלעיל ע"א ד"ה אם יש בהן (גליון): (ה) צריך להוסיף דמכשיר אביי:

לעני רש"י

אפושטי"ן. פירוש לבז, סניף, דבר קלר שהוסיפו עליו והאריכוהו (רש"י עירובין 77 ד ע"ב ד"ה לגוד).

פחות משלשה טפחים בשרה. מכלן קשיא לפי מה שפי' צקונט' צריש פרק שני דגיטין (77 טו:): גצי גידוד חמשה ומחילת חמשה אין מנטרפין דאס היה חרין עמוק חמשה ומקיפו מחילת חמשה אין מנטרפין להיות צמורו רשות היחיד הא אשכתן הכל לענין

סוכה דמנטרפין וכן צפ"ק דשבת (77 ז:): גצי צית דאין חוכו עשרה דאס חקק צו ארבעה על ארבעה חשיב כוליה רשות היחיד מיהו ההיא איכא לרשות שחקק ארבעה צעומק עשרה ועוד מקשה רבינו תס מהא דאמר פ' צתרא דעירובין (77 ט:): וצצת פרק הזורק (77 ט:). דצור וחוליייתה מנטרפין לעשרה ועוד אמרינן צסוף פרק כל גגות (עירובין ג:): גצי שתי חלירות זו למעלה מזו ויש גידוד חמשה ומחילת חמשה דמודה רצ חסדא צתחונה הואיל ורואה פני עשרה דמערצת שנים ולא מערצת אחד אלא יש לומר דגידוד חמשה ומחילת חמשה לענין שתי חלירות זו למעלה מזו איירי ולענין עליונה כדמוכח סוגיא דכל גגות ולענין עירוב צו נמי לענין תל צרשות הרצים גצוה חמשה והקיף על גצו מחילת חמשה דלא חשיב רשות היחיד לענין צצת וא"ת ויחשצו רשות היחיד מטעם דאי צעי מנח עליה מידי ומשתמש כדאשכתן צריש חלון (77 ע"א. וט"ז) גצי עמוד צרשות הרצים גצוה עשרה ורצו ארבעה ונעץ צו יתד כל שהוא מיטעו ואס מילאו כולו ציתדות חשיב כולו רשות היחיד הואיל ואי צעי מנח ליה מידי ומשתמש ודייק לה מהא דאמר רבי יוחנן צור וחוליא מנטרפין לעשרה כלומר וכי היכי דמנטרפי לעשרה לענין עומק הוא הדין דמנטרפי לארבעה לענין רוח דממחני' דשצת פרק הזורק (77 ט:). וצפרק המונא מפלין (עירובין 77 ט:): דקתני חולייית הצור שהן גצוהין עשרה ורצוין ד' דייק לה ר' יוחנן וכי היכי דקתני עשרה קתני נמי ד' ואמאי חשיב רשות היחיד הא לא משתמש ליה צרוצו שהאזיר מפסיק אלא מאי אית לך למימר דמנח ליה מידי ומשתמש ה"נ וי"ל דהכא מיירי צתל שהוא רצו הרצה צעשר אמות או צעשרים כעין חצר דלא שייך להחשיבו רשות היחיד מטעם דאי מנח עליה מידי אלא צדצר צר כעין עמוד רוח צ' וא"ת צפ"ק דשבת (77 ז:): גצי צית שאין חוכו עשרה וחקק צו להשלימו לעשרה אמאי לא מחלק כי האי גוונא אס יש משפת חקק ולכותל שלשה טפחים ויש לומר דלא דמי רשות שצת שהוא למנוע רגל רצים לסוכה דצענין מחילות סמוכות לסכך: [וע"י תוס' שנה ז: ד"ה ואס]

סבר אביי למימר גוד אסיק מחיצתא. לצסוף מסיק צעינן מחילות הניכרות ולא דמי לסכך על גצי אכסדרה שאין לה פלימין דשילהי פירקין (77 י"א). דפי תקרה חשיב ספיר מחילות הניכרות: **אבל** על שפת הגג בשרה דרב ר' יעקב. דחשיב מחילות ניכרות טפי מעמוד משום דניכרות צצת:

דיומדי סוכה טפח. והא דצענין אמה גצי פסי ציראות פרק עושין פסין (עירובין 77 ז:): גצי מחילות צצת החמירו: **עשרה** טפחים מנאין. והא דצענין נמי גצי צצת מחילת עשרה" מהכא ילפינן:

י"ו

פחות משלשה. כלצוד הלכה למשה מסיני וחשיבין ליה כאלו חקק לצוד ומגיע עד הכותל. לצוד סניף אפושטי"ן צלע"ו דצר שמאריכין אוחו על ידי סניפין כד"ל^א לסנוף חקק על חקק: התם דאיתיה לדופן פחות מארבע אמות. התם דאיכא שס דופן עליו לכל דופן שאינו פחות מ"ו שמו דופן ואפילו גצוה עד לרקיע הלכך עד ארבע אמות חקר משהו אגמריה רחמנא למשה דופן עקומה: הבא. פחות מ"ו אין שס דופן עליו אלא השתא הוא דצענין לשוייה דופן הלכך צמה שאינו דופן לא אגמרי' רחמנא דהא דופן עקומה אגמרי' והאי לאו דופן הוא והלכך פחות מג' טפחים צכל דוכתא לצוד הוא ספיר דמי ואי לא לא: ובנה בה עמוד גבוה עשרה. רחוק מן הפנות הרצה וצו הכשר סוכה שיש צראשו צצעה ומשהו^א על צצעה ומשהו: גוד אסיק מחיצתא. של עמוד שמצחוץ סציצ הגציהס עשרה סציצות ראשו והרי יש צהן גוצה י' ומשוצה סוכה על ראשו ודופני העמוד דופנותיה על ידי גוד אסיק וסכך של מעלה כשר לה דאינו למעלה מכ' מראש העמוד:

מחלוקת על שפת הגג. דמחילת הצית תחתיה כנגד צין הקונדיסין ואיכא למימר גוד אסיק והכא לא אמרינן דצענין מחילות ניכרות^ב: **אבל** באמצע הגג. שאין תחתיה מחילות סציצ: דברי הב"ע פסולה. ולא ליה צלרצעת הקונדיסין להיות לה שס ד' מחילות: הכי גרסינן ורב נחמן אמר באמצע הגג מחלוקת. ועל ידי הקונדיסין ר' יעקב מכשירה וכגון שהן רצו טפח לכל לדיהן דאיכא שס מחילות טפח מנפון לדרוס ואס מחילות טפח ממזרח למערב צכל אחת ואחת כדלקמן ורצוין סצרי לא מתכשרה אלא צצתי מחילות כהלכתן כשיעור משך סוכה וצשלשית אפילו טפח: **אבל** בשפת הגג דברי הב"ע בשרה. דאמר ר' גוד אסיק: דכי אמצע הגג דמי. דאין מחילות תחתיה דנימא גוד אסיק: תיובתא דרב הונא. דאמר אצל צלמנע דצרי הכל פסולה: באמצע הגג הוא דפליגי. הש"ס הדך ודייק ממתניתא ללוחצי תיובתא אחרימי: בתרתי. חדא לנמאי דאמר צלמנע הגג דצרי הכל פסולה ומחני' קתני דצה פליגי וחדא לנמאי דאמר מחלוקת על שפת הגג ואין מצינו למידק ממחני' דצשפת הגג דצרי הכל כשרה: **בל** שאילו יחקקו ויחלקו. צקונדיסין עגולין קא אמר רואין כל שיש צעוצין כל כך שאילו יחקקו וינטל עוצי עיגולן וירצעו ויחלקו ויש צהן טפח לכאן וטפח לכאן ולאחר שירצעו יחלקו מצפנים ויעשו אותם כעין מרזעים שלנו שיש להם שתי הפנות שאם אחת זוקפין אחד מדפנותיה עומד ממזרח למערב והשני מנפון לדרום: נידון משום דיומד. אחת לנו להכשיר כדין שאמרו חכמים לענין פסי ציראות צעירובין (77 ז:): שניתרין צלרצעה דיומדין ועל שס שיש לכל אחד שתי מחילות קרי להו דיומדין דיו עמודין שני עמודין: שהיה רבי יעקב אומר דיומדי סוכה דיו בטפח. ולא כשל פסי ציראות שהצריכום אמה לכאן ואמה לכאן. ועל כרחיק הא דרצי יעקב דאמר יחקקו ויחלקו צעגולין קאמר דאי צמרובעין לא אמר אלא יחלקו דהכי אמרי להו צעירובין^א: שתים בהצבתן. צאורך כל הסוכה וצרחצה אחד לצרכה ואחד לצרחצה: וישלישית אפילו טפח. דהכי אגמריה רחמנא למשה מסיני דצשלשית סגי ליה צטפח: גוצהו דכתיב (שמות כה) ואמה וחצי קוממו ואמאי צת ששה טפחים: ומניא

יש צהן טפח לכאן וטפח לכאן ולאחר שירצעו יחלקו מצפנים ויעשו אותם כעין מרזעים שלנו שיש להם שתי הפנות שאם אחת זוקפין אחד מדפנותיה עומד ממזרח למערב והשני מנפון לדרום: נידון משום דיומד. אחת לנו להכשיר כדין שאמרו חכמים לענין פסי ציראות צעירובין (77 ז:): שניתרין צלרצעה דיומדין ועל שס שיש לכל אחד שתי מחילות קרי להו דיומדין דיו עמודין שני עמודין: שהיה רבי יעקב אומר דיומדי סוכה דיו בטפח. ולא כשל פסי ציראות שהצריכום אמה לכאן ואמה לכאן. ועל כרחיק הא דרצי יעקב דאמר יחקקו ויחלקו צעגולין קאמר דאי צמרובעין לא אמר אלא יחלקו דהכי אמרי להו צעירובין^א: שתים בהצבתן. צאורך כל הסוכה וצרחצה אחד לצרכה ואחד לצרחצה: וישלישית אפילו טפח. דהכי אגמריה רחמנא למשה מסיני דצשלשית סגי ליה צטפח: גוצהו דכתיב (שמות כה) ואמה וחצי קוממו ואמאי צת ששה טפחים: ומניא